

внутрішнім змістом передбачає співробітництво, саморозвиток суб'єктів навчального процесу, виявлення їхніх особистісних функцій. Л. М. Толстой писав: «Якщо учень у школі не навчився сам нічого «творити», то й у житті він завжди буде тільки наслідувати, копіювати».

Школа не повинна бути підготовкою до життя, школа має бути життям. На мій погляд, досягнути цього можна, створюючи інтерактивне середовище навчання, використовуючи парні, групові, колективні режими діяльності. Якщо вся діяльність буде здійснюватися як колективна, творча й особистісно значуща, обрана за бажанням, з формуванням певних міжособистісних відносин, це сприятиме становленню та розвитку життєтворчого спрямування особистості.

*Підгурська М. В.,
старший викладач кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ
Тарасова Н.,
вчитель ТЗОШ I-III ст. № 13*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРУПОВОЇ РОБОТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Конструктивна робота над собою набагато ефективніша, коли вона відбувається у згуртованій розвинутій, психологічно розкутій групі. На згуртованість групи впливає спільна діяльність, загальне вирішення завдань. У такій групі учасники відверто обговорюють конфліктні ситуації, знаходять причини їх виникнення та варіанти чи способи здолання. Але це актуально тоді, коли атмосфера у групі має позитивне наповнення, коли міжособистісні стосунки базуються на взаємоповазі, доброзичливості, відкритості, що свідчить про готовність кожного учасника до активного спілкування й отримання зворотного зв'язку.

Групова робота – це спільна робота людей у малих групах (до 25-30 осіб або за кількістю членів структурного підрозділу) над певним завданням, які самостійно або з допомогою консультанта встановлюють норми спілкування і взаємодії, обирають напрям своєї роботи і засоби для її досягнення. Тому групова робота має змістовий, якісний, структурний і координаційний аспекти діяльного уможливлення.

Насамперед, приналежність до групи активно засвідчує позицію учасника, впливає на його поведінку, може викликати бажані зміни у свідомості та розвитку його особистості. Саме входження у групу та взаємне спілкування дозволяють людині відчувати, що її проблеми можна розв'язати, що вона не самотня у своїх пошуках, що подібні запитання виникають у багатьох інших людей. Великою мірою це знімає психоемоційне напруження і сприяє подоланню багатьох

міжособистісних проблем та конфліктів. Інший дієвий механізм групової роботи – емоційна підтримка. Саме за умови атмосфери взаємної довіри, порозуміння і зацікавленості у здоланні проблем один одного створюються передумови для послаблення дії захисних механізмів психіки. Емоційна підтримка позитивно впливає на самооцінку, підвищує відчуття самоповаги, регулюючи у такий спосіб психоемоційне ставлення особи до самої себе.

Тільки усвідомивши власні можливості у здоланні проблем, кожен з учасників відчуває потребу допомагати іншим членам групи. У цей час підвищується відчуття власної потрібності, необхідності, корисності іншим. Цей чинник допомагає перемогти хворобливе зосередження на власних сумнівах, страхах, фобіях, комплексах, сприяє підвищенню впевненості в собі, формує адекватну самооцінку і позитивну Я-концепцію.

Розширення сфери усвідомлення власних проблем полягає в рефлексуванні мотивів своїх дій і вчинків, визначенні своєї ролі у виникненні конфліктних ситуацій. Цей механізм супроводжується аналізом глибинних причин виникнення тих чи інших стосунків, способів поведінки, емоційного реагування і повсякденного вчинення.

Емоційне реагування – це, щонайперше, вільне виявлення людиною власних емоцій, розуміння і розкриття своїх особистісних проблем з відповідним емоційним навантаженням, що сприяє їх кращому усвідомленню. Водночас, це й отримання емоційної підтримки, емоційна корекція своїх стосунків, актуалізація та перегляд способів емоційного реагування на ту чи іншу проблему або скрутну ситуацію.

Зворотний зв'язок у міжособистісних стосунках – одна з найважливіших функцій, яка активно впливає на усвідомлення співрозмовником власного «Я» і є одним з основних механізмів рефлексії та важливою ланкою у сприйманні інших людей та навколишнього світу. Названа функція може бути різного характеру – вербальною чи невербальною, тобто проявлятися у словах чи жестах, у міміці, поглядах; бути оцінною або такою, яка не містить оцінки; може залежати від конкретної причини чи взагалі не уточнювати причини; загальною або специфічною стосовно поведінки, діяльності, вчинків конкретної людини; емоційно-забарвленою чи нейтральною тощо. Важливою умовою продуктивності зворотного зв'язку є його своєчасність, котра досягається актуальним для даної проблеми способом реагування, проговоренням та осмисленням її в момент виникнення.

Адекватне й емоційно сприятливе ставлення до себе забезпечує належне і реальне сприйняття навколишнього, сприяє формуванню динамічних стосунків з довкіллям та іншими людьми, коригує рівень запитів та формує достатньо високий рівень очікувань, що активізує її діяльність у різних сферах суспільного життя.